

Савельєв О.М., студент магістратури
юридично-психологічного факультету
НАВС

Науковий керівник: Гелич Ю.О., кандидат
юридичних наук, доцент

Право власності суб'єктів господарювання на природні ресурси

Відносини власності на природні ресурси відіграють визначальну роль, тому що становлять основу господарських правовідносин. Інститут права власності на природні ресурси є одним із основних правових інститутів господарського права, оскільки відносини власності є передумовою

виникнення будь-яких інших правовідносин стосовно використання природних ресурсів. [3, с. 74]

Відповідно до рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року правовий режим власності на природні ресурси визначається законами України та низкою нормативно-правових актів:

Конституція України: ст. 13 - визначає коло об'єктів права власності Українського народу і права кожного громадянина користуватися цими об'єктами; ст. 14 - щодо землі як основного національного багатства, щодо гарантування та реалізації права власності на землю; Г осподарський кодекс України, який містить Гл.15 «Використання природних ресурсів у сфері господарювання» (ст. 148 - визначає особливості використання природних ресурсів у сфері господарювання; ст. 149-153 встановлюють основні засади використання природних ресурсів суб'єктами господарювання, права та обов'язки останніх); Цивільний кодекс України: ч. 2 ст. 13 ЦК закріплює обов'язок учасників цивільних відносин при здійсненні цивільних прав утримуватися від дій, які могли б завдати шкоди довкіллю; ст. 324 ЦК «Право власності Українського народу» (дублює відповідні положення Конституції"), ст. 373 ЦК - «Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності»; регулюється низка питань, пов'язаних з майновими правами на землю (земельну ділянку), в т. ч. правом власності (ст. 373-385), правом користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (ст. 407—412), а також для забудови (ст. 413-417); спеціальні кодекси про окремі види природних ресурсів: Лісовий кодекс від 21.01.1994 р., Кодекс «Про надра» від 27.07.1994 р., Водний кодекс від 06.06.1995 р., Земельний кодекс від 25.10.2001 р.; закони: від 25.06.1991 р. «Про охорону навколишнього природного середовища», від 16.06.1992 р. «Про природно-заповідний фонд України», від 16.10.1992 р. «Про охорону атмосферного повітря», від 03.03.1993 р. «Про тваринний світ», від 09.04.1999 р. «Про рослинний світ», Гірничий закон України від 06.10.1999 р. та ін.; підзаконні нормативно-правові акти, прийняті відповідно до зазначених кодексів та законів.[4, <http://textbooks.net.ua/content/view/1823/25/>]

Право власності на природні ресурси можна розглядати як правовий інститут і як сукупність правомочностей власника. Сукупність правових норм екологічного права, що регулюють відносини власності на природні ресурси, утворюють правовий інститут. Зміст права власності на природні ресурси — це сукупність правомочностей власника по володінню, користуванню та розпорядженню надрами, водами, лісами, об'єктами тваринного, рослинного світу та іншими природними ресурсами та комплексами. [3, с. 75]

Природні ресурси в Україні можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності. Більшість природних ресурсів України перебуває в державній та комунальній власності. Чинне законодавство передбачає значно менший перелік природних ресурсів, які можуть перебувати у приватній власності фізичних та юридичних осіб, порівняно з публічною. Це обумовлено тим, що використання природних ресурсів, які

перебувають у приватній власності, спрямоване на задоволення потреб окремих фізичних або юридичних осіб. [3, с. 77]

Природні ресурси - це найважливіші компоненти навколишнього природного середовища, які використовують для задоволення матеріальних і культурних потреб людини.

Право власності на природні ресурси - це система юридичних норм та інших правових засобів, які регулюють правовідносини щодо землі, надр, вод, лісів, рослинного і тваринного світу, об'єктів природно-заповідного фонду та забезпечують реалізацію повноважень власників щодо володіння, користування і розпорядження цими ресурсами. [6, с. 122]

Список використаних джерел

1. Конституція України, Верховна Рада України, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради - 2003. - № 21 - 22. - Ст.150.
3. Екологічне право України (А. П. Гетьман, М. В. Шульга) Харків, Право, 2005р.
4. Вінник О. М.. Господарське право: Курс лекцій.- К.: Атіка,.2004- 624 с, .200
6. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / В.М. Гайворонський, В.П. Жушман, Н.В. Погорецька та ін.; За ред. В.М. Гайворонського та В.П.Жушмана. - Х.: Право, 2005. - 384 с.